

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

Ladislav Štoll

Dovolte mi, abych řekl několik slov k probíhající diskusi, kterou jsem zčásti slyšel a zčásti četl ze stenogramů, protože mi některé naléhavé úkoly znemožnily trvalou účast na sjezdu. Dále vás prosím, abyste můj diskusní příspěvek chápali jako příspěvek člena Svazu spisovatelů, literárního pracovníka, a nepřidávali mu jiný význam.

Především se domnívám, že velký klad našeho sjezdového zasedání záleží v tom, že tu dochází k otevřené výměně názorů, že lidé vyjadřují své názory bez ohledu na osoby. Jsem přesvědčen, že to je jediná cesta k ozdravení ovzduší celého našeho kulturního života. Ovzduší autoritářství, které vniklo do všech pórů našeho veřejného života, vniklo pochopitelně i do oblasti kultury. Typickým jeho projevem byl například dopis dvou našich výtvarníků, kterým se obrátili k Stalinovi se žádostí, aby jim zformuloval definici socialistického realismu a tak pomohl tomu, aby se prý naše umělecká teorie a estetika mohla správně rozvíjet. Vytvořila se situace očekávání autoritativních výroků vidoucích osobností o té či oné věci, o té či oné umělecké hodnotě, o tom či onom umělci. Tyto výroky, učiněné třeba v běžném rozhovoru a zaslouchnuté, pokud pronikly, se pak různým způsobem tradovaly a příkládal se jim nejrůznější význam. Nové socialistické umění bylo spatřováno v díle těch tvůrčích osobností, kterým bylo projevováno oficiální uznání. Pod praporem marxisticko-leninské estetiky byly za nové socialistické umění vydávány nejkonzervativnější projevy často popisného realismu, naturalismu, umění, které svou tvůrčí metodou bylo zahleděno spíš do minulosti než do budoucnosti.

Nikde není tak zřetelně patrné, jak toto ovzduší podporuje dogmatický způsob myšlení, sklon lidí myslet v šablonách, jako právě v teorii umění a estetiky. Tento sklon zjednodušování věcí, představ o životě, tato potřeba vzorů vedla některé lidi k tomu, že ve výtvorech, které schválil ten či onen oficiální činitel, spatřovali režimem puncované umění. Lidé takto uvažující prozrazují nedostatek smyslu pro tvůrčí svobodu socialistických lidí. Tyto zkušenosti ukazují, jak právě toto ovzduší autoritářství dusí svobodný rozvoj talentů, jak znemožňuje, aby nám vyrůstali ve všech oblastech našeho života svérázní lidé, skutečné osobnosti, jichž naše společnost, vyvíjející se k socialismu, potřebuje stále víc a více.

Skutečnost je taková, že jsme se na tento stav dívali a že jsme proti němu téměř vůbec nevystupovali anebo vystupovali velmi nerozhodně

a nedůsledně. Tak vnikal do tvůrčího procesu některých našich uměleckých pracovníků, a mezi nimi i vedoucích, jakýsi nepravý patos oficiální loajálnosti, patos, který se nesnáší s tradičním demokratickým citem národa, s demokratickými tradicemi celé naší kultury.

Jaká je cesta z této situace? Na tuto otázku tu již bylo několikrát odpověděno. Žít s lidem jeho problémy, jeho radosti i těžkosti. A já bych ještě dodal: žít s lidem jeho zdravou a zcela přirozenou nespokojenost – mám na mysli nikoliv tu nespokojenost, která želí minulých časů, nýbrž tu nespokojenost, která obrací svou tvář do budoucnosti, která vyjadřuje touhu našeho lidu po plnějším, šťastnějším životě, touhu, kterou dnešek ještě plně neukájí a kterou nemůže splnit nikdo jiný než socialistický zítřek a komunistická společnost.

Pokud jde o mě, o moji účast v boji za novou socialistickou kulturu, chtěl bych říci několik slov.

V úterý odpoledne, kdy jsem byl na služební cestě v Brně, vystoupil v diskusi F. Hrubín s projevem, v němž se též zabýval hodnocením básnického díla Halasova a v souvislosti s tím uvedl v pochybnost základní kritické soudy v mé knížce „Třicet let bojů“.

Vím, že již delší dobu se objevovaly v novinách, v tisku, zmínky, narážky uvádějící v pochybnost správnost, orientaci a celé pojetí této mé práce. Zatím však dosud nikdo se konkrétně kriticky věcí nezabýval. Je třeba, aby lidé, kteří se domnívají, že v mé knize jsou nesprávnosti, přistoupili ke kritickému přehodnocení. Jestliže někteří lidé brali tuto mou práci jako dogma, je to především jejich, a nikoliv moje vina.

V této nové situaci, kterou po XX. sjezdu prožíváme, kdy mnoho věcí se nám jeví jinak, vzal jsem si znovu tuto práci do rukou, abych ji prohlédl. Je samozřejmé, že dnes kdybych tu knížku psal, pravděpodobně bych napsal mnohou formulaci jinak, to je přirozené, ale pokud jde o celkovou její koncepci a pokud jde o základní charakteristiky vývojových procesů v naší poezii, jsem přesvědčen, že jsou pravdivé a že těžko bych mohl na těchto soudech něco měnit. Jsem i dnes přesvědčen, že celkové pojetí této práce je správné, ovšem že mnohé problémy, o nichž jsme tehdy diskutovali, o nichž jsem ve své knížce hovořil, se objevují v novém světle a nabývají zvláštního významu.

Soudruh Hrubín mluví o tom, že prý jsem používal metody vytržených slov. To není pravda. Každý, kdo knížku četl, ví, že jsem vycházel z charakteristiky celého životního díla, ze vztahu básníka k životu a z konfrontací s jinými představiteli naší poezie. Tyto vztahy pak tvoří kritické soudy. Já jsem si tyto kritické vztahy, tento svár nevymyslel, nevyspekuloval, já jsem jej jako objektivně existující jev odkrýval. Především mi šlo

o kritiku skeptického, pesimistického životního básníkovy postoje, který u něho nebyl pouhou citovou záležitostí, ale který nabyl v celé škole této poezie přímo programatický charakter. Tomu nasvědčuje známá stať, kterou Halas napsal 19. 10. 1936 do Lidových novin pod názvem Netřeba víry k tvorbě, kde v závěru tvrdí: „Všechny city se dají vymýšlet a míra umělce se pozná na tom, že to nikdo nepozná.“

Druhá zásadní otázka, ve které jsem zaujal kritické stanovisko k Halasovi, byla otázka jeho poměru k Jiřímu Wolkerovi. Patřím ke generaci, která vyrůstala pod hlubokým dojmem poezie Jiřího Wolkerova; vím, jak právě tato poezie nás přivedla svými zvláštními cestami k socialistickému přesvědčení, k socialistickému humanismu, a dovoluji mi, abych se zastavil právě u této otázky socialistického humanismu, jež Wolker s velkou myslitelskou silou postavil proti takzvanému humanismu abstraktnímu, ve skutečnosti lžihumanismu.

Jiří Wolker pochopil, že chudý pracující člověk, proletář, si v třídní společnosti může zachovat svou lidskou důstojnost, své člověčství jen tehdy, jestliže neskloní pasivně hlavu pod své jho, jestliže si v sobě zachová lidský hněv své třídy proti útlaku, nenávisť proti kořistnictví. Bez těchto vlastností ztrácí lidskou důstojnost a přestává být člověkem. Wolkerova báseň U rentgenu vytryskla právě z tohoto poznání.

Je to táž myšlenka, která napadla mladého Engelse, když procházel čtvrtěmi londýnské chudiny, kdy poznal strašný život proletářů v jejich brlozích. Tehdy Engels napsal o těchto lidech tato slova: „Jsou lidmi jen potud, pokud hoří hněvem proti vládnoucí vykořisťovatelské třídě. Stávají se hovady v tom okamžiku, jakmile se trpně skloní pod jhem a usilují pouze o to, aby si učinili život snesitelným, vzdávající se úsilí svrhnout jho.“

Takto důsledně čestně pojatý humanismus, vědomě usilující o to, aby člověk člověka nevykořisťoval, aby člověk pasivně neohýbal hřbet před utlačovatelem, aby národ jiné národy nepotlačoval, tento humanismus je jedinou možnou základnou naší nové socialistické kultury.

To je podstata humanismu, zakladatelů vědeckého socialismu, to je podstata humanismu Gorkého, Majakovského, u nás Wolkerova, Neumanna, Fučíka a celé naší nové socialistické kultury.

Ve své knize „Třicet let bojů“ jsem si vytkl úkol objasnit a proti nedůsledné, nedomyšlené lásce k člověku, která se projevuje u mnohých představitelů naší kultury, postavit a obhájit právě tento důsledně domyšlený, láskyplný vztah k člověku. Dokázat, že to, co přivádí básníka, spisovatele, vědce na stranu pracujícího lidu, není nějaká zevně přijatá, naočkovaná třídní nenávisť, ale že to je právě do všech důsledků domyšlený právě tento socialistický humanismus. Vždyť právě z této pozice důsledně domyšlené-

ho humanismu takových duchů, jako byl třeba náš Neumann, jako byl třeba Romain Rolland a jiní, se zrodil jejich postoj k prvnímu socialistickému státu světa, který poprvé v životě lidstva odstranil soukromé vlastnictví výrobních prostředků a tím znemožnil, aby si člověk člověka najímal, jeho práci kupoval jako zboží na trhu, aby si plody této práce přivlastňoval. Proto velká socialistická země, Sovětský svaz, byla a je pro nás zdrojem veliké víry, velikého nadšení a velkého přesvědčení.

Z této důvěry, z tohoto přesvědčení a z této vnitřní jistoty, že SSSR ukazuje lidem cestu k zlidštění všech vztahů mezi lidmi, z toho, chcete-li to nazvat vírou, se rodila poezie nová. Poezie Jiřího Wolker, S. K. Neumanna, V. Nezvala, K. Biebla, M. Pujmanové atd., je to prostě poezie velikého historického vidění socialistické vzdělanosti, socialistického přesvědčení nebo, chcete-li, víry opřené o vědecké poznání.

A bylo právě zajímavé, že konfrontace obou básnických zjevů se projevila konfliktem v naší poezii: Halas-Wolker. Je zajímavé, že otázka Halas-Wolker byla v naší literatuře takovou otázkou bojovnou a stává se jí zřejmě i dnes.

Přitom zde hraje velmi zajímavou roli otázka tzv. víry. F. Halas přímo manifestuje svou skepsi, svůj pesimismus a svoji nevíru, zatímco J. Wolker vědomě manifestuje velikou víru v lidi, ve společnost, v budoucnost atd. Uvedl jsem ve své knize velmi zajímavý citát z Wolkerova dopisu otci, kde Wolker napsal známá vám slova: „Vystoupil jsem z církve nikoliv proto, že bych víry neměl, ale proto, že ji mám.“ Je pochopitelné, jakou víru myslel. Charakterizoval jsem již jednou, že to bylo vědecké a lidské přesvědčení bez jediného zrnka mysticismu, bylo to hluboké a vzdělané vědomí filozofického materialisty a socialisty.

Jsem, soudruzi, přesvědčen, že nemůže být velikého básníka bez takové veliké, krvavě vážné víry, bez přesvědčení v praktickou uskutečnitelnost lidské svobody a štěstí člověka. Vezměte si kteréhokoliv velkého básníka a uvidíte, že právě toto tvoří podstatu jeho poezie, že toto dává sílu jeho poezii a jeho bojovné účasti v životě.

V „Třiceti letech bojů“ jsem se snažil ukázat na tento veliký svár dvou velkých proudů naší poezie. Jsem přesvědčen, že je třeba nad tímto svárem se hluboce zamyslet. Je zajímavé, že právě při kritice mé knížky tuto významnou otázku z mých kritiků na sjezdu nikdo dosud ani nenadhodil. Je možno snad řadu soudů mé knihy modifikovat, ale tento objektivní konflikt v naší poezii není možno ignorovat. Protože to je objektivní, historický jev. Tato věc je tím zajímavější, že právě dnes po XX. sjezdu KSSS, kdy probíhají tak vášnivé diskuse o dalších a nových cestách rozvoje umění a poezie, s. Kruczkowski ukazuje na to, že v Polsku

někteří lidé se snaží rozdělit kulturní pracovníky do dvou táborů, na tzv. fideisty, tj. stoupence věření, a racionalisty, tj. jejich odpůrce, lidi s určitou skepsí. Jako fideisty, jak říká s. Kruczkowski, označují v Polsku ty, kteří se s vírou a upřímným přesvědčením angažovali na výstavbě socialismu, a tím nevyhnutelně na omylech, jež šly ruku v ruce s touto výstavbou. „Nemyslím však,“ říká s. Kruczkowski, „že by takřčení racionalisté, ti, kdo stáli stranou nebo provozovali jen pokoutní kavářenskou kritiku, měli právo být spokojeni. Jejich neomylnost je ponejvíce ctností lidí opatrnických čili lhostejných a opatrnost nebo lhostejnost ještě nikdy nepostrčily dějiny ani o krok vpřed.“

Tento fakt, že se tato problematika dokonce v této podivuhodné podobě objevuje též v Polsku, dosvědčuje, že tu neběží o vymyšlený konflikt, ale o svár objektivně existující.

Dnes běží o sjezd našich spisovatelů, nikoli samozřejmě o nějakou literátskou záležitost. Jde o to, kam celá obec našich spisovatelů směřuje, jak se před našimi národy historicky orientuje. Z tohoto hlediska ovšem projev F. Hrubína, po mém soudu, kdyby měl nabýt charakter programu sjezdu našich spisovatelů, jak tomu nasvědčoval ohlas některých lidí, vedlo by to k nesprávným závěrům a mělo by to neblahé důsledky, které básník jistě nechtěl a nepředvídal. Je jistě dobře, že F. Hrubín s takovou upřímností a otevřeností svůj názor vyslovil, ovšem já se stejnou otevřeností a upřímností říkám, že s takovýmto pojetím poslání básníka ve společnosti nelze souhlasit. Je nám všem jasné, že to, co se tu odehrává, je veliký svár, veliký zápas, který je právě tak těžký, urputný a plný vášní a bolestí, protože tu běží nikoliv o správnost té či oné poučky, ale o boj o mentalitu, psychologii a postoj člověka k celému světovému dění.

Pročítal jsem stenogram Hrubínova projevu a uvědomil jsem si, že existuje nejedna příčina pro jeho mnohé rozhořčení. Jistě běží o to, aby naše umělecká a literární kritika nabyla naprosto jiný charakter, aby především při veškeré zásadnosti byla svrchovaně odpovědná, znalá a taktní a aby nikomu neubližovala.

Nikdo z nás nemůže uniknout kritice za své omyly, chyby, nebo dokonce věci vážnějšího rázu, než jsou chyby, kterých se dopustil. Avšak něco jiného je kritika, třeba i přísná kritika, a něco jiného je hrubost, záměrné osočování a topornost v používání kritických zbraní. Jde přece o to, abychom se kritiky nebáli, abychom si nemysleli, když je někdo kritizován, že z toho vyplývají hned existenční, kádrové a jiné důsledky. Bude třeba teprve ukázat, kdo byl vinen, že se takové ovzduší vytvářelo.

Na dnešní situaci, a tomu zřejmě F. Hrubín dobře nerozumí, je pozoruhodné to, že lidé, kteří takové ovzduší dogmatické, bezohledné kriti-

Z druhého sjezdu

ky vytvářeli, že právě ti začínají vystupovat jako bojovníci za očistu. Je jasné, že mnozí lidé si v této chvíli nevědí rady. Na podobný zjev ukazují i s. Kruczkowski, který mluví o tom, že i v Polsku pod prapor nových dnů jako první se mnohdy hrnou lidé, kteří v minulých letech hráli významnou úlohu v pěstování dogmatismu a utahování různých šněrovaček na živém těle literatury.

Pokud jde o mou knížku, která se stala předmětem debaty, je z ní patrně vidět, že jsem se snažil všem básníkům naší doby, ať prožívali jakýkoli očištný proces, ať šlo o jakéhokoliv českého básníka, o Hrubína, Závadu, Holana, Seiferta, že jsem se snažil jejich důvěru v nový život povzbudit a právě zbavit je všech zbytečných obav, které v sobě mohli chovat a naopak probudit v nich důvěru v nový společenský řád. Tímto duchem, touto snahou vytvořit co nejširší základnu pro tvůrčí uměleckou a kulturní činnost spisovatelů a našich umělců byla prodchnuta i moje přednáška na Sjezdu národní kultury Skutečnosti tváří v tvář. Bylo mi jasné, že právě svobodnou výměnou názorů, ovšem pevným stanoviskem, nikoliv nějakým liberalismem a poklepáváním básníkům na ramena je možno vésti boj proti starému světu za rozkvet nové socialistické humanity.

Hrubínova poezie, a zejména jeho poezie vzniklá pod dojmem osvobození naší vlasti Sovětskou armádou, byla pro mne velmi poučná jako doklad o tom, jak hluboce se může básník proměnit pod hlubokým dojmem veliké historické události, která otřese jeho nitrem. Vždyť co to byla Hrubínova báseň *Jobova noc*, kolik v ní bylo překvapující sebekritické síly, v níž básník sám v sobě spaloval choroboplná rezidua minulosti. Dovoďte mi, abych připomenul slova, jimiž jsem charakterizoval Hrubínovo básnické vystoupení v knize „*Třicet let*“: zejména Hrubínovo vystoupení mělo veliký význam proto, že Hrubín se nespokojil jen s novým kladným postojem, ale proto, že ukázal jedinou správnou cestu, která vede k ozdravení a vykoupení z prokletí, cestu sebekritiky. V *Jobově noci* jako by chtěl promluvit za všechny ty, kdo jsou povinni sebekritikou:

*A stará země s hněvem vydává,
co rozdrtila na prach pro vzpomínku,
stonavé básníky má, stonavá,
uhnívající s nimi od kořínku,
stonavé lásky, které odstrkují
poslední kolébku jak prázdný člun,
z obětí jedy samot destilují
a pláčou za mřížemi krutých strun,*

*proklínající v jejich doprovodu
svůj zánik, zánik nemocného rodu*

.....

*A zatímco tu pro tebe jen zpívá,
pod starou zemí čeká země živá*

.....

*A jako stín už chodí básník Job,
to jediné, co zbylo z poezie
na staré zemi – slupka, slupka slov,
a jejich jádro v nové zemi žije.*

.....

*Ten psí Job, jehož páteří je bič,
ten Job, jenž krásu lze a život haní,
ten Job, to nelidské, to umírání,
to shnilé, staré, to, co už je pryč ...*

.....

*Básníku český,
tvým srdcem dnes
ty miliony věří.
A do tvé noci
voní z dálky bez –
vstávej, u tvých dveří
máj rudý, vonný.*

Byla to pozoruhodná sebekritika básnického subjektivismu a osamocení, pozoruhodné narovnání páteře v této oblasti české poezie, zejména proto, že je manifestoval básník vyrostlý v ovzduší tak vzdáleném a cizím socialistické poezii.

Avšak to napřímení, to nalezené „srdce, jímž věří miliony“, ta energie patosu, byly, zdá se, jen dočasné; o rozkolísané se vede boj. Ironický vtíp, cynická duchaplnost dál zabíjí patos, dál sráží k zemi ty, kdo nestojí pevně opření o lid. Starý svět se nikdy nevzdává. „Víra je jeden z citů, jež rafinovaná společnost promíjí nejméně, neboť ji ztratila,“ říká Romain Rolland v Janu Kryštofovi. A to také dokazuje nynější projev Hrubínův.

Ovšem nebyla to jen tato poválečná Hrubínova poezie, která mi pomohla koncipovat tuto partii z mé knížky „Třicet let bojů“. Ale byl to i osobní projev Hrubínův, vyjádřený v jeho dopise, který mi poslal po vyjití mé přednášky Skutečnosti tváří v tvář. Byl jsem tehdy vysokoškolským učitelem, člověkem celkem bez oficiálních mocenských funkcí a věřím ostatně, že i kdyby tomu tak bylo, že je Hrubínovi naprosto cizí to, čemu říkáme

Z druhého sjezdu

respekt před úřední autoritou, a že psal svůj dopis v naprosté upřímnosti. Tehdy Hrubín napsal:

„Milý příteli, jistě se podivíš, že Ti píši zrovna já. Chci Ti vzdát upřímný dík za pomoc, kterou jsi mi poskytl svou malou knížkou, kterou teď vydal Orbis, v té přednášce, která formulovala Tvou odpověď na otázky, z nichž mnohé byly příčinou mé skoro dvouleté krize. Těžce jsem se z ní dostával. Zdálo se mi, že jsem se jí zbavil verši, které jsem vyplivoval, ale až teprve Tvá slova mi vyjasňují okolí, blízké i vzdálenější. Těším se, že napíšeš brzy protějšek k své poslední knížce Hirošima, kterou vydám na podzim u Borových. Je to knížka smutná, ale došel jsem v ní, jak praví Gorkij, »až na konec strachu«. Doufám, že teď budu prožívat jinou skutečnost... ...zatímco já a mně podobní otvírali oči jako ti neposlušní princové z pohádek tam, kde měli jít kupředu, nedbat strašidel a řevu, neohlížet se, aby nez kameněli. Osahávám se, nez kameněl jsem, ale dostávám se těžko z toho strnutí.“

Přiznám se, že projev Františka Hrubína na sjezdu mě celkem překvapil, jako zas naopak mne ostatní projevy kritiky vůbec nepřekvapily. Nyní půjde o to, věci dále analyzovat a hledat jejich pravdivé osvětlení. Je samozřejmé, že jakýkoliv nový pravdivý pohled na naši problematiku, jakýkoliv přínos k zjednání jasná o nových cestách naší nové poezie, i kdyby rozmetal do všech úhlů světa tu neb onu koncepci literárněteoretického výkladu, včetně mých „Třiceti let“, přijme s radostí každý z nás, kdo neodpírá poznání pravdy a je ochoten z poznání pravdy vyvozovat důsledky.

Kdybych měl charakterizovat vystoupení Františka Hrubína, tak bych ho charakterizoval jako projev naprosto upřímný, ale jako projev retrogradní fáze výkyvu, kterou básník prodělává ve svém tvůrčím hledání. Jistě je tu i mnoho objektivní viny. Na takové platformě však novou poezii ani nový život nelze vybudovat. A to je to, oč běží především, nejsme-li literáty.

Chtěl bych ujistit Františka Hrubína, že pokud jde o jeho kritiku, která se dotýká mé práce, mého úsilí, mého boje, že k němu necítím nejmenší pocit nevůle. Dívám se překvapen na jeho projev a s velkým zamyšlením. Vždyť koneckonců neběží o naše osoby, běží o zájmy skutečné lidskosti, běží o náš lid, o výstavbu socialismu. Běží o tyto hodnoty, o tyto velké cíle. Jako kritik, kulturněpolitický publicista, považuji za svou svatou povinnost působit dále přesvědčivým slovem k tomu, aby veškeré tvůrčí úsilí naší kultury se upínalo k těmto cílům. Jsem přesvědčen, stejně jako naši spisovatelé, jako miliony příslušníků našeho lidu, že jediná cesta, jež k tomu vede, je cesta vybudování socialistické společnosti. Chovám v sobě pevnou víru, že tuto cestu lidem ukazuje Sovětský svaz, Komunistická strana Sovětského

svazu a s ní i naše KSČ. Kdyby nám někdo položil otázku, jaká je největší, nejvíce povznášející idea, kterou lidstvo má v tomto našem moderním věku, jistě bychom nemohli odpovědět jinak, než že to je idea sbratření národů, to znamená idea trvalého míru na naší planetě. To nejkrásnější na věci je to, že jsme příslušníky lidského pokolení, které poznává, že to již není idea utopistická, ale že je to idea realizovatelná, uskutečnitelná. Právě dnes přináší noviny prohlášení o jednání sovětských a britských státníků, text sovětsko-britského prohlášení, které představuje právě jeden z takovýchto velkých kroků realizace této nádherné vznešené lidské tužby.

Soudružky a soudruzi, diskuse, která po XX. sjezdu KSSS probíhala v těchto dnech v celém našem státě i na sjezdu, je velikou událostí v životě každého z nás, každého člena strany, ale i nečlenové strany žijí pod jejím hlubokým dojmem. Lidé si uvědomují, že naše strana nemá nic společného se starými vládnoucími politickými stranami. My všichni pak se utvrzujeme v radostném vědomí toho, že komunistická strana, třebaže je stranou vládnoucí, nezoficiálně, ale že zůstává nadále duchovně revoluční, stále se obrozující zdravou silou a že takovou zůstane, pokud bude existovat. Toto poznání je myslím jedním z nejvíce povznášejících historických poučení, které nám přinesl XX. sjezd KSSS.

(1956)

K DRUHÉMU SJEZDU ČESKOSLOVENSKÝCH SPISOVATELŮ

Jaroslav Janů

Je za námi významná kulturněpolitická událost – absolvovali jsme II. sjezd československých spisovatelů. Týdenní sněmování probíhalo za živého zájmu veřejnosti a možno říci, že jej spisovatelé nezklamali, i když jejich proslovy hromadily spíš kritické otazníky nad tvůrčími záležitostmi literatury než jasné odpovědi, jak vykročit dál. Tu do jisté míry nedoznělou situaci ovlivnila zřejmě okolnost, že sjezd sice už mohl využít